

«شرق» از رفت‌وآمد مقامات باکو وایروان به تهران گزارش می‌دهد

تهران، حامی آزادسازی قره‌باغ ومخالف دالان زنگه‌زور

شرق؛ به موازات عملیات نظامی اخیر جمهوری آذربایجان در منطقه قره‌باغ و تحولاتی که در این منطقه روی داده است، بیشتر کارشناسان، تحلیلگران و رسانه‌ها احتمال حمله آذربایجان با حمایت ترکیه به استان سیونیک با هدف ایجاد دالان زنگه‌زور را جدی‌تر از هر زمانی می‌دانند و دراین‌بین همکاری‌های پشت پرده مسکو – آنکارا و شکاف کنونی ارمنستان با روسیه هم سطحی دیگر از تحلیل‌ها را ارائه می‌دهد؛ تحلیل‌هایی که تأکید دارند پوتین در یک موضع کم‌سابقه در محسوسو با غرب علیه ایران قرار دارد؛ کمااینکه پولیتیکو در گزارشی تصریح کرده که مقام‌های ارشد آمریکا و اتحادیه اروپا با همتایان روس خود برای حل مشکلات قره‌باغ، درست چند روز پیش از عملیات جمهوری آذربایجان در این منطقه، در ترکیه گفت‌وگو داشتند. به گفته این نشریه که ایسنا بخش‌هایی از گزارش‌ش را منتشر کرده، یکی از دیپلمات‌های ارشد مطلع از این نشست به پولیتیکو اطلاع داده که این نشست در ۱۷ سپتامبر ۲۰۲۳ در استانبول و به‌عنوان بخشی از تلاش‌ها برای اعمال فشار بر جمهوری آذربایجان به منظور پایان‌دادن به محاصره ۹ماهه قره‌باغ برگزار شد. این دیپلمات مطلع بدون ذکر نامش، تأکید کرده که نشست بر چگونگی عبور و مرور کامیون‌های مواد غذایی و انتقال سوخت و غذا به ۱۲۰ هزار سکنه این منطقه تمرکز داشت. حاضران در این نشست لوئیس پونو، نماینده آمریکا و مشاور ارشد دولت واشنگتن در مذاکرات قفقاز، به همراه تئوبو کلا، نماینده اتحادیه اروپا در منطقه و ایگور خواف، فرستاده ویژه ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه در روابط بین ارمنستان و جمهوری آذربایجان بوده‌اند. جالب اینجاست که پولیتیکو هم اذعان دارد چنین تماس دیپلماتیک سطح بالایی از زمان حمله اوکراین بی‌سابقه بوده است. در مارس ۲۰۲۳، آنتونی بلینکن، وزیر خارجه آمریکا و سرگئی لاوروف، همتای روسی او، در حاشیه نشست گروه ۲۰ در هند دیدار رودرو داشتند؛ اما مسکو تأکید کرد که این دیدار اتفاقی بوده و هیچ گفت‌وگوی خاصی صورت نگرفت، یکی از مقام‌های اتحادیه اروپا در بیانیه‌ای برای پولیتیکو دراین‌باره تأکید کرده بر این باوریم که حفظ کانال‌های ارتباطی با افراد مرتبط به منظور جلوگیری از سوتفاهم و سوءتعبیرها ضرورت دارد. یکی از سخنگوهای وزارت خارجه آمریکا نیز از اظهارنظر درباره این دیدار امتناع کرد و گفته ما

اعضای کابینه سیزدهم در حاشیه جلسه دولت چه گفتند؟

حیات پر خبر دولت

شرق؛ اعضای هیئت دولت دیروز به رسم همیشگی در پایان جلسه هیئت دولت به جمع خبرنگاران آمدند و اخباری مهمون توافق تهران و ریاض برای برگزاری مجدد بازی **اتحاد و سپاهان** و **توبیخ مجریان حاشیه‌ساز و دفاع از شفافیت در دولت**، **ماجرای دکل گمشده جدید** و **واکنش به حقوق‌های نجومی** ... از جمله مواردی بود که از زبان وزرا و مسئولان در حاشیه دولت رسانه‌ای شدند.

مادر مسیر دیپلماسی و مذاکره هستیم

پس از پایان جلسه هیئت دولت، وزیر امور خارجه با حضور در جمع خبرنگاران در واکنش به لغو بازی سپاهان و الاتحاد بیان کرد: در همان زمان با وزیر خارجه عربستان در تماس بودم. روابط تهران و ریاض در مسیر خود پیش می‌رود و نباید اجازه دهیم ورزش تبدیل به اهرم سیاسی شود. توصیه ما به کنفدراسیون فوتبال آسیا موسوم به ای‌اف‌سی این است که در این اتفاق بر مبنای فنی نظر دهد. امیرعبداللّه آل‌سعودی: بین ایران و عربستان این توافق وجود دارد که در زمان مورد توافق دو طرف بازی انجام شود. وی بیان کرد: درباره اتفاقی که دوشنبه‌شب بین دو تیم سپاهان ایران و الاتحاد عربستان رخ داد، لازم است این موضوع را توضیح داده و مردم را در جریان قرار ده‌م که بنده و وزیر خارجه عربستان همان زمان در تماس و ارتباط مستقیم با هم بودیم و توصیه ما به ای‌اف‌سی این است که در خصوص اتفاق رخ‌داده بر مبنای فنی نظر دهد؛ بین ما و عربستان سعودی این توافق وجود دارد که بازی در زمان مورد توافق بعدی تکرار شود. رئیس‌دستگاه دیپلماسی در پاسخ به سوّالی درباره اینکه آمریکا اعلام کرده تمایلی برای بازگشت به برجام ندارد، به صراحت اعلام کرد که آمریکایی‌ها ریاکارانه عمل می‌کنند. ما در مسیر دیپلماسی و مذاکره هستیم. به محض آن‌که به نقطه توافق نزدیک شویم، اطلاع‌رسانی می‌کنیم.

واکنش دولت به حقوق‌های نجومی

داد منظور هم در رابطه با شایعه حقوق‌های نجومی خاطرنشان کرد: این شایعه صحّت ندارد و طبق قانون برای پرداختی‌ها به کارکنان دولت، سقف تعیین کرده‌ایم و حقوق‌ها از سقف‌های تعیین‌شده عدول نخواهد کرد. وی اجرای قانون جوانی جمعیت را جزء اولویت‌های کشور و دولت عنوان و تصریح کرد: تحقق درآمدی در نیمه اول سال کمتر است و در نیمه دوم سال معمولاً منابع در نظر گرفته‌شده محقق می‌شود. رئیس سازمان برنامه و بودجه یادآور شد: در نیمه اول امسال ۶۷ درصد منابع بودجه‌ای تحقق یافته است و متناسب به آن هزینه‌های لازم را انجام دادیم.

بازرسان آژانس را حذف کردیم، اخراج نکردیم

محمد اسلامی رئیس سازمان انرژی اتمی درباره اخراج چند بازرس آژانس انرژی اتمی از ایران، اظهار کرد: کسی اخراج نشده است. بازرسان تبعه سه کشور اروپایی را که مرتب رفتار سیاسی تند علیه جمهوری اسلامی دارند، از فهرست حذف کردیم. اصلا سه یا چهار نفر از آنان چندین سال است به ایران نیاوده‌اند. آژانس انرژی اتمی ۱۲۷ بازرس تأییدشده در ایران دارد و این چند نفر، عددی نسبت به کل بازرسانی که در ایران دارد، نیست.

تهران، کانون تحرکات دیپلماتیک
به موازات این اتفاقات، در روزهای اخیر تهران به مقصد مقامات سیاسی، امنیتی و دیپلماتیک دو کشور جمهوری آذربایجان و ارمنستان بدل شده است. اولین سفر از سوی آرمَن گریگوریان، دبیر شورای عالی امنیت ملی ارمنستان، به تهران انجام شد. گریگوریان برای گفت‌وگو درباره مسائل دوجانبه و منطقه در سفر به تهران، با مقامات ارشد کشور ازجمله علی‌اکبر احمدیان، دبیر شورای عالی امنیت ملی و حسین امیرعبداللّه‌یان، وزیر امور خارجه، دیدار و رایزنی کرده بود. دبیر شورای امنیت ملی ارمنستان که حوالی ظهر روز یکشنبه وارد تهران شد، بعدازظهر همان روز با علی‌اکبر احمدیان، دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان، دیدار و با او درباره امور دوجانبه، تحولات منطقه قفقاز و مسائل بین‌المللی گفت‌وگو کرد. در این دیدار احمدیان با اشاره به آخرین تحولات منطقه قفقاز و ضرورت تلاش همه طرف‌ها برای استقرار آرامش و امنیت در منطقه، روی خط قرمز ایران مانور داد و تصریح کرد که هرگونه تغییر در ژئوپلیتیک منطقه، ناامن‌کننده و موجب بی‌ثباتی و تصاعد بحران است. امیرعبداللّه‌یان هم در دیدار روز دوشنبه خود با دبیر شورای عالی امنیت ملی ارمنستان، ضمن تأکید بر سیاست اصولی و ثبات جمهوری اسلامی ایران دایر بر حفظ مرزهای بین‌المللی و تمامیت ارضی کشورها، بر ضرورت حل‌وفصل مسائل منطقه از طرف کشورهای منطقه تأکید و چارچوب ۳+۳ را سازوکار مؤثری برای حل مسائل منطقه‌ای بدون مداخله قدرت‌های خارجی توصیف کرد. وزیر امور خارجه همچنین از آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای ارسال کمک‌های بشردوستانه به آوارگان قره‌باغ خبر داد. پیرو گفته امیرعبداللّه‌یان روز سه‌شنبه بود که با حضور مهدی سبحانی، سفیر ایران در ارمنستان، اولین محموله کمک‌های انسان‌دوستانه ایران برای آوارگان قره‌باغ وارد استان سیونیک ارمنستان شد. در مراسم اهدای این کمک‌ها، استاندار و چند نفر از مسئولان استانی نیز حضور داشتند. این محموله شامل بیش از ۵۰ تن نیازهای اولیه آوارگان شامل چادر، پتو، مواد غذایی، بخاری، ست‌های بهداشتی و دیگر نیازمندی‌های فوری آوارگان است. سرلشکر محمد باقری، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران نیز که دیروز (چهارشنبه) با آرمَن گریگوریان دیدار داشت، با تأکید بر اینکه تحولات و روندهای امنیتی در قفقاز جنوبی بر امنیت منطقه تأثیرگذار است، اظهار کرد: «تداوم تنش در این منطقه به نفع دو کشور ارمنستان و آذربایجان و سایر کشورهای منطقه نیست و باید تلاش‌ها بر رفع این اختلافات و تنش‌ها متمرکز شود و جمهوری اسلامی ایران آمادگی کمک به رفع این تنش‌ها را دارد».

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح در بخش مهمی از گفته‌های خود ضمن اعلام آمادگی ایران برای اعزام ناظر به مرزهای دو کشور ارمنستان و جمهوری آذربایجان، متذکر شد که ارتقای توان دفاعی و توانمندی‌های نظامی هر کشوری نباید با اهداف و نیت تهاجمی همراه باشد. سرلشکر باقری درباره برگزاری رزمایش اخیر آمریکا در خاک ارمنستان اظهار کرد که حضور بازرگان جدید و خارج از منطقه به پیچیدگی و بی‌ثباتی می‌افزاید. بر اساس گزارش‌های واصله، دبیر شورای امنیت ملی ارمنستان هم در دیدار با محمد باقری گزارشی درباره تحولات قفقاز ارائه داد.

ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز در نشست خبری دوشنبه هفته جاری با ارائه توضیحاتی درباره سفر اخیر دبیر شورای عالی امنیت ملی ارمنستان به تهران، در پاسخ به پرسشی در مورد اظهارات اخیر اردوغان درباره ارسال

پالس‌های مثبت از سوی ایران در مورد کریدور زنگه‌زور در یک موضع گیری بنیابین با بیان اینکه ایران با توسعه راه‌های مواصلاتی به نحوی که منافع همه کشورهای منطقه تأمین شود، موافق است، در عین حال تأکید داشت که تهران با هرگونه تغییر مرزهای بین‌المللی و ایجاد تغییرات ژئوپلیتیکی در منطقه مخالف است.

به‌جز آرمَن گریگوریان، دبیر شورای عالی امنیت ملی ارمنستان، خلف خلفاف، دستیار الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان در امور ویژه هم که سه‌شنبه‌شب وارد تهران شد، صبح دیروز (چهارشنبه) با حسین امیرعبداللّه‌یان در محل وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران دیدار و رایزنی کرد. روابط دوجانبه و تحولات منطقه، محور گفت‌وگوهای او در ملاقات با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بود. هم‌زمان با خلف خلفاف، دستیار الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان در امور ویژه در تهران، وزارت دفاع این کشور (آذربایجان) دیروز در بیانیه‌ای اعلام کرد که دریادار سبحان بکیروف، فرمانده نیروی دریایی ارتش آذربایجان با هیتنی به سرپرستی کاپیتان محمدرضا خرابی، فرمانده عملیات نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران دیدار و گفت‌وگو کرد.

در دیدار دیروز، اهمیت برگزاری رزمایش مشترک نیروی دریایی جمهوری آذربایجان و ایران در آینده به‌ویژه دریای خزر مورد تأکید طرفین قرار گرفت که طبق بیانیه وزارت دفاع آذربایجان در این زمینه توافق اولیه حاصل شد و چشم‌اندازهای توسعه همکاری‌ها در حوزه نظامی بین نیروی دریایی دو کشور نیز مورد توجه قرار گرفت که البته هنوز تاریخ برگزاری این تمرینات اعلام نشده است. در این بین شبکه تلویزیونی آذربایجان تی‌وی هم به ادعای خود با استناد به اظهارات منابع مطلع گزارش داد یاسین حسین‌زاده که حمله‌ای مسلحانه به سفارت باکو را هفتم بهمن سال گذشته در تهران انجام داده بود، اعدام خواهد شد.

از تلاش تهران برای بازگشایی سفارت باکو تا تأکید خرازی بر خطوط قرمز

پیش از سفر خلف خلفاف، دستیار الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان در امور ویژه، ناصر کنعانی در نشست خبری این هفته خود و در پاسخ به سوّالی در مورد اخبار منتشرشده در ارتباط با سفر هیئت آذربایجانی به ایران از تلاش تهران برای بازگشایی سفارت باکو خبر داد و ایسن را گفت که رایزنی بین مقامات دو کشور ادامه دارد و در این گفت‌وگوها در مورد آخرین تحولات منطقه و همچنین ازسرگیری مجدد فعالیت سفارتخانه آذربایجان در ایسران رایزنی و گفت‌وگو می‌شود.

سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ادامه داد که روند گفت‌وگوها و رایزنی‌ها برای ازسرگیری فعالیت دیپلمات‌های آذربایجانی مثبت است و در روند دلگرم‌کننده‌ای قرار داریم و ان‌شاءالله با تکمیل روندهای طی‌شده به‌زودی شاهد آغاز فعالیت مجدد دیپلمات‌های آذربایجانی در ایران باشیم. وی در پاسخ به سوّالی در مورد برنامه ایران برای کمک به آوارگان قره‌باغ عنوان کرد: تا آنجایی که مطلع هستم قرار است اقداماتی برای ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه انجام شود و این موضوع در دستور کار قرار دارد و نهادهای ذی‌ربط ازجمله هلال‌احمر می‌توانند توضیحات بیشتری در این زمینه ارائه دهند.

سخنگوی وزارت خارجه در نشست خبری این هفته با انتقاداتی نسبت به انفعال تهران در قفقاز هم روبه‌رو بود و در پاسخ به سوّال دیگری مبنی بر اینکه گفته می‌شود ایران در این مدت اخیر توجهی

جدی به موضوع تحولات قفقاز جنوبی نداشته است، با رد این مسئله گفت: «اهتمام دولت ایران به تحولات قفقاز جنوبی جدی است. ما با جدیت تحولات منطقه را دنبال می‌کنیم و در جریان رایزنی‌ها با کشورهای منطقه قفقاز، چه در چارچوب دوجانبه و چه در چارچوب چندجانبه پیگیری تحولات این منطقه به صورت جدی در دستور کار ما قرار داشته و دارد».

کنعانی با تأکید بر اینکه ما نسبت به حوزه امنیت ملی خود بی‌تفاوت نیستیم، خاطرنشان کرد که در جریان رایزنی‌ها و تماس‌ها در ارتباط با تحولات این منطقه حتی ابتکارهای سیاسی مختلفی نیز در این ارتباط از سوی ایران مطرح شده است و بخشی از گفت‌وگوهای جاری در تهران نیز طی روزهای اخیر در چارچوب این تحولات است. با وجود توضیحات ناصر کنعانی، برخی از تحلیلگران و کارشناسان کماکان منتقد جدی عملکرد ایران در تحولات قفقاز هستند. با توجه به این نکته، سیدکمال خرازی در مقام رئیس شورای راهبردی روابط خارجی، استراتژی ایران را در قبال بحران قفقاز تشریح و با تأکید بر خطوط قرمز تهران، یادآور شد که ایران تغییر مرزهای کنونی بین کشورهای منطقه را برنمی‌تابد.

سیدکمال خرازی در پاسخ به این پرسش که راهبرد ایران در قبال بحران قفقاز چیست؟ این را گفت که بدون تردید با حل مسئله قره‌باغ معادلات قفقاز تغییر کرده است و باید دید اینک چگونه می‌توان به حل سایر مسائل این منطقه حساس کمک کرد. جمهوری اسلامی ایران که روزگاری در منطقه جزء واکنش بود، با پذیرش شرایط پس از فروپاشی شوروی سابق، همواره همچون بدری خیره‌خواه نسبت به تحولات این منطقه، به‌خصوص تغییر جغرافیای این منطقه حساس بوده است.

رئیس شورای راهبردی روابط خارجی با ارجاعی تاریخی، عنوان کرد: «ایران از ابتدا ناحیه قره‌باغ را جزو، خاک جمهوری آذربایجان دانسته و بر آزادسازی اراضی اشغالی آن کشور تأکید داشته است، به طوری که حتی در زمان رئیس‌جمهور سابق جمهوری آذربایجان، مرحوم حیدر علی‌اف، پیشنهاد کمک تسلیحاتی به آن کشور برای آزادسازی اراضی اشغالی را داده بود». به همین ترتیب به گفته خرازی، ایران اکنون هرگونه اشغال اراضی ارمنستان توسط آذربایجان را نیز برنمی‌تابد و بر حفظ مرزهای کنونی بین کشورهای منطقه تأکید دارد. رئیس شورای راهبردی روابط خارجی در پاسخ به این سوّال که در شرایط فعلی سرنوشت کریدور زنگه‌زور چه می‌شود؟ گفت که باکو، کریدور زنگه‌زور را به نحوی که در حاکمیت جمهوری آذربایجان باشد و اتصال نخجوان را به خاک اصلی آن تأمین کند، در قبال کریدور لاچین مطرح می‌کرد که در اختیار ارمنستان بود و قره‌باغ را به خاک ارمنستان متصل می‌کرد. اینک که مسئله قره‌باغ حل و طبعاً کریدور لاچین پلاّت شده است، دیگر توجیهی برای درخواست چنین کریدور متقابلی وجود ندارد. البته کشورها می‌توانند در قالب همکاری ترانزیتی راه‌های ارتباطی خود را در اختیار همسایگان خود قرار دهند و چنین همکاری بین جمهوری آذربایجان و ارمنستان هم قابل دفاع است، ولی لازمه برقراری چنین ارتباطی تهدید و اشغال نیست. به گفته وی، جمهوری اسلامی از آنجا که بر اهمیت اتصال نخجوان به خاک جمهوری آذربایجان واقف است، حتی درصدد است چنین اتصالی را از خاک ایران برای جمهوری آذربایجان فراهم کند و بنابراین با باکو برای ساخت جاده و راه‌آه‌نی به طول ۵۵ کیلومتر از روستای آق‌بند در منطقه زنگیلان در جنوب کشور آذربایجان و در مجاورت مرز ایران و ارمنستان، تا شهر اردوباد در نخجوان، به توافق رسیده که در دست پیگیری است.

رئیس قوه قضائیه:

ناخواسته در زمین دشمن بازی نکنیم

رئیس قوه قضائیه گفت: نهایت تلاش دشمن این است که اجازه ترقی به ما ندهد و اعتمادبه‌نفس امروز ملت ایران را بگیرد و باز هم القا کند که «شما حقیر هستید و نمی‌توانید». باید یاری کنیم که خودمان ناخوسته در زمین دشمن بازی نکنیم. به گزارش مرکز رسانه قوه‌قضائیه، حجت‌الاسلام محسنی‌اژه‌ای دیروز در جمع دانشجویان آذربایجان شرقی، با اشاره به صحبت‌های دانشجویان و استادان در این مراسم، اظهار کرد: مطالبی که فرمودید حقیقتاً استفاده کردم. هر کدام به جای خود بسیار درست و قابل استفاده بود. وی افزود: خداوند توفیق داده که ما در این برهه از زمان حیات داشته باشیم. زمان بسیار خوبی برای کسانی است که بخواهند درک کنند و عالم و انسان را بشناسند. ارتقا یابند و خوب و بد را از هم تشخیص دهند و بین افرادی که مسیرهای مختلف را طی می‌کنند، تمیز دهند. محسنی‌اژه‌ای خطاب به دانشجویان گفت: از این اساتید و فرصت‌ها حداکثر استفاده را بکنید. این فرصت را به خوبی استفاده کنید زیرا آینده به دست شماهست. اگر امروز اشکالی در بخش‌های مختلف کشور می‌بینید، شما به عنوان سازندگان آینده کشور، سعی کنید که در آینده این اشکالات وجود نداشته باشد. وی ادامه داد: بسیاری از وقت‌ها، ما در حدی که متقاضی خبر می‌کنیم این ارتباط برقرار باشد. وی درخصوص ارتکاب جرم می‌شوند و افزود: بالاخره همه ما گناه می‌کنیم و لغزش داریم و معصوم نیستیم. ارتکاب مرتکب جرم می‌شوند و یکی از وظایف قوه قضائیه نیز اصلاح مجرمان است و باید بستری فراهم شود تا این افراد از گذشته به زندگی عادی در اجتماع برگردند و به خانواده آنها لطمه وارد نشود. وی ادامه داد: گاهی یک جوان در یک مجرای مرتکب جرمی می‌شود، مثلاً در شرایط خاص دست به سرقت می‌زند یا وارد اغتشاشات می‌شود و با وسوسه‌های شیطان‌صفت‌ها در مسیر مواد مخدر قدم برمی‌دارد، اما آیا نباید برگردد و توبه دادند؟ باشد؟ ما چگونه بستری فراهم کنیم که افراد قابل اصلاح، اصلاح شوند و بتوانند توبه کنند و حقوق مردم را جبران کنند و وارد جامعه شوند؟ محسنی‌اژه‌ای با اشاره به سوالاتی که در حوزه قضائی وجود دارد و باید هنگام نتیجه‌گیری به آنها پاسخ داد، گفت: تعریف دقیقی از آزادی های مشروع و چگونگی حمایت از آنها وجود ندارد. در قوانین به این موضوع اشاره شده و مقام معظم رهبری نیز در ابلاغ به بنده، یکی از مواردی که از من خواستند، حمایت از آزادی‌های مشروع است اما با کمال تأسف هنوز تعریف درست از آزادی‌های مشروع و مصادیق آن کاملاً مشخص نیست، البته این موضوع در دستورکار قرار دارد. وی با بیان اینکه تشخیص برخی از مسائل با عرف واگذار شده است، گفت: کدام عرف مدنظر است؟ عرف خاص یا عام یا هر دو؟ یکی از مسائل در این رابطه مباحث کارشناسی است و مرجع تشخیص نیز موضوع کارشناس و عرف است. بخشی از مشکلات ما به این برمی‌گردد که تشخیص موضوع مربوط به عرف به چه شکلی باید باشد؟ کدام کارشناس و به چه کیفیت و چند بار و چه کسی تشخیص دهد که مثلاً به چشم یک شخص صدمه وارد شده است. حتماً باید پرتشک آن را معاینه کند اما کدام پرتشک و چقدر می‌توان به نظر او اطمینان حاصل کرد؟ در این زمینه‌ها مشکلاتی داریم. وی تأکید کرد: الان از عدالت اجتماعی رنج می‌بریم. از تبعیض، بی‌عدالتی و تحقق اجتماعی رنج می‌بریم. اگر به مباحث توسعه بپردازیم، نباید به محیط زیست لطمه وارد شود و باید زیرساخت‌هایی داشته باشیم که البته مهیا نیست.